

ne morejo in vsled tega delajo to, zaradi česar jih tukaj očitno tožim, da pravico v Avstriji upogibajo pod krivico in branijo sleparstvo proti poštenosti v političnih, gospodarstvenih in nravnih zadevah."

Tako je sedanje ministre javno tožil grof Leon Thun, toda večina gospodov je vendarle glasovala za novo kuratorsko postavo! Tudi pretečeni teden so državni poslanci dovolili $\frac{1}{2}$ milijona posojila brez obresti srenjam okoli Dunaja, da zamorejo stradajočim delavcem dati dela in zaslužka. Naš poslanec g. Herman je pri tej priložnosti govoril o uzrokih te nesreče zopet tako izvrstno, da priobčimo prihodnjic ves njegov govor!

Cerkvene zadeve.

Dunajski nadškof, ki je v gosposki zbornici brabro, zgovorno in srečno zagovarjal razne cerkvene zadeve, bo bržčas postal kardinal rimske cerkve; tudi svitli cesar so ga počastili z velikim zlatim križcem reda Leopoldovega.

Za cerkvo Sreca Jezusovega, ki se bo postavila v Gradcu, nabirajo potrebnih denarjev že več let; sedaj je nabranih že 67.440 fl. in tudi zemljišče, na katerem bo stala, je plačano.

Postne pridige v Mariboru se vršijo letos v 4 cerkvah; v stolni cerkvi pridiga kanonik č. g. Močrinjak, v cerkvi sv. Alojzija špiritual č. g. Ogradi, v cerkvi slovenske fare franciskanov č. o. Ludvik, pri sv. Magdaleni, dekan č. g. Tom. Rožane.

"Hrvatski učitelj, časopis za škofo i dom", ki je začel na novo izhajati v Zagrebu, hoče mladino odgojati "na temelju razodete katoliške vere" in torej "se ozirati tudi na verski poduk". S pozornim ošesom bode spremljal šolski razvoj vsega hervaškega naroda tudi po Istri, Dalmaciji, po Turškem in Ogerskem. Vrednika sta mugg. Josip Gall in Stjepan Kučos. Izhaja po dvakrat na mesec na celi poli v osmérki in stane 1 gld. 50 kr. na pol leta. Prva številka ima nekaj prav vrlih spisov.

Stan cerkvenih dostojnikov. Po novem rimskem imeniku za 1877. je katoliška Cerkev 31. dec. 1876. imela 54 kardinalov, 11 patrijarhov obojnega obreda, 750 nadškofov in škofov latinskega obreda s stalnimi sedeži, 50 nadškofov in škofov jutrovega obreda, 280 nadškofov in škofov za "medneverske kraje" (in partibus infidelium), 28 patrijarhov, nadškofov in škofov, ki nimajo več naslova, 12 prelato, "nullius dioeceseos": skup 1175 členov višega duhovstva. Pod Pijem IX. je povzdignjenih 24 škofij v nadškofije, 5 nadškofij je ustanovljenih na novo, kakor tudi 130 novih škofij, potem 3 apostolske delegacije, 33 apostolskih namestništev (vikarijato) in 15 apostolskih prefektur. — Iz tega je dosti očitno, da frajmauerji, lažiliberaleci in drugi trinogi le bob v steno mečejo, ko preganjajo Kristusovo Cerkev. Ta bob pa se

spreminja v debele skale, ki padajo s silovito težo na njih lastne glave.

Družba sv. Mohorja. (Konec). Čestita gospoda! Gospodje poverjeniki in družniki! Sovražnik hoče ljuliko vsejati tudi v družbo sv. Mohorja! Ravno tista stranka, ki je nam Slovencem na Kranjskem in Štajerskem, na Goriškem in Primorskem, pa tudi na Koroškem že toliko škode napravila, — ravno tista stranka, ki je nam Slovencem s svojo "narodno tiskarno" in "pisateljskim društvom" že toliko denarja izžmela, — ravno tista stranka, ki že več let od tega denarja nobenega računa ne daje — ravno ta stranka se je vrgla tudi na družbo sv. Mohorja, na to narodno napravo, ki edina še cveti, veselo dela in se ogromno razširja od leta do leta, da nas Nemci občudujejo in zavidajo, — v to našo slavno družbo hoče ta stranka ljuliko razdora in nezaupanja vsejati, jo razdréti, oslābiti, podreiti — če mogoče — zatreti. Ravno sedaj, ko je bratorščina sv. Mohorja po velikanskem številu svojih udov priklopela prej ko ne do vrhunca, ista stranka bujska zoper postavila in vodila, na kateri podlagi je družba osnovana, in dosedaj tako lepo napredovala, in z zvišanim natolcevanjem skuša pred vsem spodkopavati dosedanje zaupanje do odbornikov, katerim je skrb za družbo in njeni razvitek od zavetnika postavno izročena. Vam čestiti gosp. poverjeniki, ki ste odboru oči in roke, Vam, čestiti udje, ki ste odboru in njegovi delavnosti vsako leto skazovali najlepše zaupanje s tem, da Vas je od leta do leta obilniše število družbi pristopilo, Vam vsem, ki niste hudobnega srea, sedanjih družbin odbor z mirno vestjo pripušča razsodbo, ali in kako je vsako leto spolnoval svoje dolžnosti — nikadar pa zakotnim dopisunom, ki se s svojim imenom ne upajo na den. Postave in pravila, ki so od najvišje cerkvene oblasti potrjene in so se dosedaj tako dobrodelne skazale, so bile vedno odbornikom vodilo; kakor dosedaj bodo po njih se vestno ravnali tudi vprihodje!

Rodoljubi! podpirajte odbor tudi v prihodnje in zlobne nakane družbinih sovražnikov bodo ostale na cedilu! V slogi je moč — sloga jači — nesloga tlači!

"Sl. Prijatelj".

Gospodarske stvari.

Kako senožeti zboljšati z prav majhnimi stroški?

Vode napeljavati na travnike, ki niso močvirni, in njihovo rodovitnost s pomočjo vode povzdigniti, ni povsod mogoče. Zato je treba skrbeti po drugi poti za gnoj; vsaj umni gospodar vé, da vsaka travica potrebuje živeža, zemlja ga pa jej ne more neprenehoma toliko dajati, kolikor ga rastlina potrebuje. Gnoj je različne baže: Hlevski gnoj sploh ne ugaja gospodarjem, da bi z njim travnike gnojili, ker bil bi predrag. Gnojnica, s

katere se dadó v jeseni ali spomladi, pa tudi pozimi po snegu travniki gnojiti, — obležano blato iz luž in bajaranj, — navadni pepel ob vlažnogorkem vremenu čez travnike raztrošen, po katerem posebno rada deteljica rastejo, krompirjevec, (krompirjevo perje), — mavec (gibs), apno in pepel od premoga, ki posebno kislim senožetim dobro tekne: to vse so dobri gnoji travnikom. Najbolji gnoj pa med vsemi, ki je tudi najcenejši, je mešani gnoj (kompost). Kaj pa je mešani gnoj? — Beseda že pové, kaj je, da je namreč zmes iz različnih zemeljskih, rastlinskih in živalskih stvari, na pr. vsake vrste smeti, gnoj iz sekretov, kurjek, pepel, krompirjevec, poljski plevel, mah, blato iz grabnov, luž in bajaranj, apno, lapor, šuta, cestno blato, drevesno listje, kaka erknjena mačka, pes itd. — vse te stvari skupaj zmešane in dobro obravnane dadó dober mešan gnoj. Kako pa naj se naredi tako gnojišče? Gospodar naj naredi iz imenovanih stvari kup na štiri vogle, 1 do 1½ metra visok, tako da med posamesne lege enega ali drugega imenovanih gnojov nekoliko slamnatega gnoja zvrstoma položi, in ta kup pridno z gnojnicco poliva. Tako napravljeni kup pa se ne sme nikoli trdo vkupaj stlačiti, sicer gnojnica pri polivanju ne pride skozi in skozi, in ravno zato, da se kup zmirom rahelj obdrži in pa zato, da se različne tvarine enakomerno skupaj mešajo in potem hitreje razpadejo, in sprstenijo, se mora kup čez poletje dvakrat ali trikrat premetati, to je, dva taka kupa se morata eden poleg drugega napraviti. Nihče naj se ne ustraši tega dela; ako danes en del kupa premeče, jutri zopet enega in tako naprej, je potem to delo kmalu opravljeno. Vsaj se tudi gore prestavijo s trdno voljo in pridnostjo! Kdor celo leto nabira gradiva za tak gnojni kup — in pri vsaki kmetiji je takega gradiva kolikor toliko — ga zmirom spomladi na kup tako naklada, kakor smo rekli, poleti pa z gnojnicco poliva in premetuje, bode zmirom imel dva kompostna kupa; stareji kup se potem pozimi na travnike izvozi, na majhne kupe zloži, in kedar vreme pripusti, po travniku razmeče in pa s pripravno brano (trnasto) enakomerno razdeli. Če gospodar tako ravna, je v stanu vsako leto en del svojih travnikov pognojiti in to z dobrim gnojem, katerega si je skoraj zastoj napravil. Moč mešanega gnoja trpi več let, in ta njegova moč se kaže posebno v tem, da mah, in veliko drugega plevela s travnikov zgine, dobra trava in pri tleh posebno gošta in krepka zaraste. Kdor je le enkrat skusil tako napravljati mešani gnoj, gotovo se bode prepričal o neprecenljivi njegovi moči, in dokler bode kmetoval, imel bo zmirom po dva taka gnojna kupa, o katerih sme po pravici reči, da sta veliko bogastvo njegovo. Kdor ima mešan gnoj, temu tudi v suhih letinah ne bode lahko klaje zmanjkalo. Kdor pa je previden s klajo, zamore si več živine rediti, pa jo tudi dobro rediti. Kdor pa svojo živino bolje krmi, ta tudi ob enem skrbi zato, da

mu dobro rejena živina bolji gnoj daje, in to pride potem polju gospodarjevemu na korist.

Gospodar, ki travnike dobro obdeluje, se sme za izgled svojim sosedom postaviti po znanem pregovoru: „Tak gospodar je eden največjih dobrotnikov človeštva, kdor je naredil, da tam, kjer je poprej le ena trava rastla rastete zdaj dve.“

„Novice.“

Kteri vzroki so, da vino dostikrat neprijeten duh in okus dobi?

II. Sodi, ki imajo prazni ostati, se z žveplom požveplijo, da se plesnivost obvarujejo. Ta učinek izvira od žveplene kisline, ki se pri gorenju žvepla nareja. Ko je namreč žveplove kisline v sodu, se plesnive rastlinice ne morejo razvijati. Če pa je sod slabo začepljen in zapilkan ali pa, če se doge slabo sklepajo, žveplena kislina, ki je zračne podobne, skozi špranje in luknje uhaja. Če je kaj železa v sodu, ki ni popolnoma od lesa pokrito, se ga žveplena kislina hitro prime in z njim v zvezo stopi. V vseh teh primerlejih sod po žvepleni kislini ni več proti plesnobi zavarovan, ker ni več zveplene kisline v zračni podobi v njem. Pri izbiranju čepa ali pilke za prazne sode ljudje niso kaj izbirčni in previdni in ravno tako ne pri pokrivanju vretenskih glavice na sodovih dvericah.

Včasih vzamejo sodarji za gornje doge bolj slabi les, ker mislijo, da vino ne teče na vzgor. V tem imajo sicer prav. Vino res ne teče navzgor. Ali gornje doge so kmalu mokre, kmalu suhe, vsled tega rade razpokajo in skozi te tenke špranjice vdira zrak v sod. Zrak pa napravlja berso in ocetove rastlinice in sod začne plesniti ravno tako, kakor če je slaba pilka.

Vsakdo ve, da v plesnivem sodu žveplo ne gori, ker so plesnive rastlinice in trohneči les kislee zrakovi posrkale. Če bi pa kdo trdil, da je sod, v katerem žveplo gori, zanesljivo tudi neplesniv, bi se pa vendar le tudi hudo zmotiti mogel. Če je namreč pilka slaba ali pa čep dobro ne drži ali pa če sod kje drugod zrak prepušča, je mogoče, da zrak po plesu in trohnobi pokvarjen iz sode uhaja in na njegovo mesto zopet nov zrak v sod prihaja. Tako potem žveplo tudi v plesnem sodu lahko gori in primerilo se je že, da so že izvedeni sodarji v velikih kletarijah kot zanesljivo trdili, ta in uni sod ne more biti plesniv, ker žveplo v njem gori in vendar je potem vino dobilo duh po plesu. Iz gori rečenega je toraj jasno, da more sod biti plesniv in da vendar žveplo vzame, kakor govorijo, ali da žveplo v njem gori. Železo v sodu more, kakor se je gori pokazalo, pripomagati, da sod plesni. Če pa železo v sodu ni popolnoma pokrito, more vinu v njem barvo, duh in okus do cela spremeniti. Železne vretenske glavice na sodovih dvericah se morajo toraj vselej skrbno vdolbsti in z lesom dobro pokriti. Prodavajo se in rabijo kakor je

obče znano, cvetne žveplene plošče, ki razun iz žvepla tudi še iz raznega cvetja sem ter tje tudi iz cimota, muškatnih orehov in iz drugih začimb obstojé. Po takih žvepljenih ploščicah se sicer prav dobro vino dostikrat posebnega duha navzame in tako svojo ceno za precej zgubi. Ker take plošče niso boljše pač pa dražje od prostih žvepljenih ploščic, je tedaj pametnejše navadne proste žveplene plošče rabiti, o katerih pa velja pravilo, da ne smejo biti predebele, ker sicer žveplo preveč od njih kaplja, kar se toliko bolj godi, kolikor so plošče debelejše. Slab zaduhel zrak v kleti povspešuje rast plesa po sodih in kletnih stenah. Verjetno je potem na dalje, da se tam, kjer plesove rastlinice rade rastejo, tudi bersa in ocetove rastline rade izcimijo, kar je vinu v kvar. V kletih, v katerih rastlinske tvarine gnijejo in trobnijo, se nareja slab duh, ki tudi skozi stene sodov prodira in se tudi vinu primeša. Še bolj se pa sodi takega duha navzamejo, ki niso zapilkani. Posebno pa rudeče vino, ki še na tropinah vreje, je kaj občutljivo. Prej ko ne se tukaj dišeče stvari najprej na vzdignjenih tropinah na tako zvanem klobuku zbirajo, zgoščujejo in potem v vino prestopajo. Zgodilo se je, da je sodček zmučkanega črnega grozdja blizu 20 litrov držeč ležal v sobici, v kateri je bilo več kosov pokatranjene šote. Katranov duh po sobi ni bil presilen in vendar se je vreči mošt že po malih dneh katranovega duha tako zelo navzel, da ga nihče ni mogel več piti. V neki kleti pa, v katero je pri hudi povodnji voda udarila, so gantnarje, ki so bili skoz in skoz premočeni, z karbolovo kislino pomazali. Nasledek tega je pa bil, da so se vsi prazni sodi, ki so bili pa dobro zapilkani, duha karbolove kisline tako navzeli, da so še več mesecev potem po nji dišali in ko so o branju v jeden teh sodov novega mošta natočili, da je tudi ta še po karbolovi kislini dišal. Iz vsega tega je tedaj jasno, da so v vinskih kletih vse zelo dišeče stvari vinu nevarne. Odstraniti se mora tedaj vse kar bi vinu moglo slab, neprijeten duh podati. Tako imenovani gorski ali talni duh mora mnogokrat napačnosti, ki se pri ravnanju z vinom v kletih godé, pokrivati. Sicer se ne da tajiti, da marsiktera gorica vinu res poseben duh in okus daje, ki je po zemlji in po trsih različen. V dosti več primerjih je pa takemu okusu in duhu plesen sod kriv, ki se pa potem rado zemlji in gorici pripisuje. Da se ta poseben duh in okus v istem vinu pogostoma ali skoraj leto na leto nahaja, to še ni noben dokaz, da ima svoj izvir v zemlji, kajti najdemo napake pri ravnanju z vinom, ki se na nekterih krajih leto na leto ponavljajo, n. pr. da ne zgorelo žveplo v sode pride, v ktere se potem mošt ali novo vino nalije ali da se sodi leto na leto slabo izmijejo ali da se vino prepozno pretaka ali da je slednjič nečist z dišečimi tvarinami napolnjen zrak v kleti. Poseben neprijeten duh in okus iz vina odpraviti, se ne posreči vsa-

kemu in vsakikrat. Mnogokrat mine skoraj do čistega po večkratnem pretakanju ali čiščenju. Včasih se da z frišnim ogljem, ki se brž, ko se je shladilo, v sod dene in potem po večkratnem čiščenju iz vina spravi. Drugekrati pa in sicer mnogokrati nič ni pomagati in vino nas potem prav pogosto in neprijetno opominja, da se mora vse skrbno in pazno odstranjevati, kar mu poseben duh in okus podaje.

Štajerska kmetijska družba pričakuje letos 16.390 fl. dohodkov in bo imela 16.370 fl. stroškov. Jeni dosedanji predsednik, znani Moritz pl. Kaiserfeld Blagotinšek je odstopil in na njegovo mesto je izvoljen baron Washington, rojen Bavarec, a mnogoletni posestnik graščine v Pöls-u in morebiti najizvrstniši gospodar cele Štajerske. Družba je sklenola v vinskih krajih vsako leto pouzročiti krajne vinske sejmove, v Mariboru in v Gradcu pa vinske sejmove za celo deželo. Prilično spregovorimo o tej važni reči več!

Sejmovi na Štajerskem. 6. marca pri sv. Petru pod sv. gorami; 7. v Vitanju; 8. v Pilštanju; 10. v Dolu, pri sv. Jurju pod Tabrom, v Kapeli pri Brežicah in v Spod. Polskavi.

Sejmovi na Koroškem. 7. marca v Belaku; 8. pri sv. Martinu Silberbergu; 12. v Lavodu; 13. v Millstadtu; 15. v Africi in 16. v Winklernjih.

Dopisi.

Iz Celja 22. febr. so napravili udje celjske čitalnice v čast doktorju Štefanu Kočevarju ob priliki njegovega imenovanja za cesarskega svetovaleca slovesen banket, kojega se je udeležilo 46 oseb. Pevec čitalniški so zapeli njemu v čast od Ivana Gabrška zloženo, po pevovodju Miklavca oglasbeno pesem. Predsednik M. Kožel omenja v nagovoru mnogostranskih zaslug staroste štajerskih Slovencev, za narod, za slovensko slovstvo in za človeštvo sploh, ter mu naglasi burno: Živijo! Dr. Kočevar se ginjenih besedi zahvaljuje za podeljeno mu čast ter pravi, da se ima za vse v prvi vrsti zahvaliti Njih Veličanstvu presvitemu cesarju, kteremu zakliče trikratno gromovito „Živijo“. Gospodična Miuka Valenčakova mu poda krasno izdelano torto, v podobi podzglavnika, na katerem leži lavorjev venec, ter mu govori: „Možu, kojemu se spodobi lavorjev venec, podajam to v spomin denašnjega dne. Kakor ta venec naj Tvoja slava nikdar ne vsahne.“

Kdor pozna dok. Kočevarja, mora ga ljubiti, jegov zlata vreden značaj, jegova miroljubnost in neutrudljiva delavnost. Vkljub visokej starosti je vedno delaven, prijazen in dobitljiv. Bog ga nam ohrani še mnoga leta, jegovo ime naj slovi med nami po vsih kronovinah in naj jegov spomin blag ostane še poznim potomcem!

Iz Brašlovca. Dne 14. febr. je tukaj umrl pošten, 90letni Pongrac Cizej. Mož se je vojsko-